

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	34460
Nom	Història de la medicina i documentació
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2021 - 2022

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1204 - Grau de Medicina	Facultat de Medicina i Odontologia	2	Segon quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1204 - Grau de Medicina	10 - Historia	Formació Bàsica

Coordinació

Nom	Departament
ABAD GARCIA, MARIA FRANCISCA	225 - Història de la Ciència i Documentació
FRESQUET FEBRER, JOSE LUIS	225 - Història de la Ciència i Documentació

RESUM

L'assignatura té com a objectiu el coneixement històric raonat, crític i fundat de la significació actual de la ciència i la pràctica mèdiques, i ofereix una visió contextualitzada dels problemes actuals de la salut, la malaltia i l'assistència mèdica. Persegueix que l'estudiant reconega els elements que donen cohesió i configuren la identitat actual de la professió mèdica com a resultat d'un procés històric, que entenga la ciència mèdica com un coneixement en construcció, sotmès a ràpids i incessants canvis, i que pugui analitzar els reptes i les oportunitats de la medicina i la sanitat del segle XXI. Es proposa que l'estudiant siga capaç d'utilitzar els sistemes de cerca i recuperació de la informació científica biomèdica, que reconega els principis de la medicina basada en l'evidència científica i les seues fonts d'informació, que sàpiga utilitzar la literatura científica i valorar-ne críticament la informació i que compregua els principis del mètode científic i els factors que configuren la recerca científica i els processos de canvi científic.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

No són necessaris altres coneixements específics previs que els de l'estudiant universitari general.

COMPETÈNCIES

1204 - Grau de Medicina

- Desenvolupar la pràctica professional respecte a l'autonomia del pacient, a les seues creences i cultura.
- Reconèixer les pròpies limitacions i la necessitat de mantenir i actualitzar la seua competència professional, prestant una importància especial a l'aprenentatge de forma autònoma de nous coneixements i tècniques i a la motivació per la qualitat.
- Desenvolupar la pràctica professional respecte a altres professionals de la salut, adquirint habilitats de treball en equip.
- Conèixer les organitzacions nacionals i internacionals de salut i els entorns i condicionants dels diferents sistemes de salut.
- Conèixer, valorar críticament i saber utilitzar les fonts d'informació clínica i biomèdica per a obtenir, organitzar, interpretar i comunicar la informació científica i sanitària.
- Ser capaç de formular hipòtesis, recollir i valorar de forma crítica la informació per a la resolució de problemes, seguint el mètode científic.
- Establir una bona comunicació interpersonal que capacite per a dirigir-se amb eficiència i empatia als pacients, als familiars, mitjans de comunicació i altres professionals.
- Organitzar i planificar adequadament la càrrega de treball i el temps en les activitats professionals.
- Capacitat per treballar en equip i mper relacionar-se amb altres persones del mateix o distint àmbit professional.
- Capacitat de crítica i autocrítica.
- Capacitat per comunicar-se amb collectius professionals daltres àrees.
- Reconeixement de la diversitat i multiculturalitat.
- Considerar ètica com a valor primordial en la pràctica professional.
- Tener capacitat de treballar en un context internacional.

- Conèixer els fonaments legals de l'exercici de la professió mèdica. Consentiment informat. Confidencialitat.
- Saber valorar els factors de risc i prevenció de la malaltia. Reconèixer els determinants de salut de la població. Indicadors sanitaris.
- Conèixer, valorar críticament i saber utilitzar les tecnologies i les fonts d'informació clínica i biomèdica per obtenir, organitzar, interpretar i comunicar informació clínica, científica i sanitària.
- Conèixer la història de la salut i la malaltia. Conèixer l'existència i els principis de les medicines alternatives.
- Saber manejar amb autonomia un ordinador personal, usar els sistemes de cerca i recuperació de la informació i conèixer i manejar els procediments de documentació clínica.
- Comprendre i interpretar críticament textos científics.
- Conèixer els principis del mètode científic, la investigació biomèdica i l'assaig clínic.
- Conèixer i manejar els principis de la medicina basada en l'evidència (millor).
- Saber fer una exposició en públic, oral i escrita, de treballs científics i/o informes professionals.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

L'estudiant que desenvolupe amb profit el curs ha de ser capaç de conèixer i analitzar:

1. Els orígens de les malalties humanes.
2. L'origen i el desenvolupament dels diferents sistemes mèdics.
3. La revolució científica en la medicina i la introducció del mètode experimental en les ciències de la salut.
4. L'estudi científic de l'estructura i funció del cos humà, de la patologia i de la terapèutica.
5. L'origen i el desenvolupament de les institucions assistencials.
6. Les característiques de l'acte clínic i de la relació metge-malalt.
7. Les necessitats i usos de la informació científica.
8. Els dissenys de recerca en medicina.
9. Les fonts primàries d'informació científica, clínica i sanitària.
10. Les fonts secundàries per a la recuperació de la informació.
11. Les fonts bàsiques d'informació estadística sobre salut i malaltia.
12. La medicina basada en l'evidència científica.
13. La lectura crítica i la comprensió de textos científics.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. HISTÒRIA DE LA MEDICINA

1. Orígens de les malalties humanes.
2. Paleopatologia i epidemiologia històrica.
3. Concepte i classificació dels sistemes mèdics.
4. Paleomedicines, medicines indígenes, medicines arcaiques, medicina popular.
5. Les medicines clàssiques: la medicina hel·lènica, la medicina xinesa, la medicina ayurvèdica.

6. Els mètodes en la medicina moderna. La revolució científica i la medicina. El mètode experimental en les ciències de la salut.
7. L'estudi científic de les estructures del cos humà. L'anatomia galènica. De la revolució vesaliana a la teoria cel·lular. Desenvolupament històric de l'embriologia, anatomia comparada i teoria de l'evolució.
8. La fisiologia galènica. Del descobriment de la circulació major a la fisiologia experimental. Orígens de la bioquímica, la genètica i la biologia molecular.
9. La psicologia mèdica i la ciència sociomèdica.
10. De la patologia galènica al concepte d'espècie morbosa.
11. Nivells de la patologia contemporània. De la patologia cel·lular a la patologia molecular.
12. La terapèutica clàssica. De la matèria mèdica a la farmacologia experimental. La revolució quirúrgica.
13. Orígens i desenvolupament de la psicoteràpia.
14. L'hospital actual i la revolució tecnològica.
15. L'acte clínic i la relació metge-malalt.

2. DOCUMENTACIÓ MÈDICA

16. La professió mèdica en el context de la societat de la informació i la comunicació. Necessitats i usos de la informació en medicina.
17. Característiques de les fonts d'informació científica en medicina: fonts primàries i fonts secundàries.
18. Fonts primàries d'informació científica I. Característiques de les revistes científiques.
19. Fonts primàries d'informació científica II. El procés de revisió per parells i l'accés obert.
20. Fonts primàries d'informació científica III. L'article científic.
21. Fonts secundàries per a la recuperació de la informació. Bases de dades bibliogràfiques biomèdiques de literatura espanyola (IME, IBECS i MEDES).
22. Fonts secundàries per a la recuperació de la informació. Bases de dades bibliogràfiques internacionals de literatura biomèdica (PubMed/MEDLINE i EMBASE)
23. Fonts secundàries per a la recuperació de la informació. Bases de dades bibliogràfiques multidisciplinàries de cites (WOS i SCOPUS) i cercadors acadèmics (Google acadèmic).
24. La medicina basada en l'evidència científica. Principis i fonts d'informació primària.
25. La medicina basada en l'evidència científica. Bases de dades per a la recuperació selectiva.

3. PRÀCTIQUES

PRÀCTIQUES A LAULA D'INFORMÀTICA

1. Web de la biblioteca de la Universitat de València.
2. Revistes mèdiques (electròniques) i els seus continguts.
3. Anàlisi de les característiques d'un article d'investigació.
4. Recuperació d'informació científica mèdica bibliogràfica en PubMed/Medline.
5. Busca en la base de dades Web of Science.
6. Busca en la base de dades Cochrane Plus i anàlisi d'una revisió sistemàtica.

SEMINARIS

1. Fonts històriques: anàlisi de textos clàssics.
2. Fonts materials d'història de la medicina.
3. Fonts d'arxiu en història de la salut i l'assistència.
4. Salut, malaltia i medicina a través de fonts audiovisuals.
5. Història oral: biografies mèdiques.

TUTORIES REGLADES

Presentació i discussió d'un treball.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	33,00	100
Pràctiques en aula informàtica	12,00	100
Seminaris	11,00	100
Tutories reglades	4,00	100
Assistència a esdeveniments i activitats externes	5,00	0
Elaboració de treballs en grup	10,00	0
Elaboració de treballs individuals	10,00	0
Estudi i treball autònom	10,00	0
Lectures de material complementari	10,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	10,00	0
Preparació de classes de teoria	10,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	10,00	0
Resolució de casos pràctics	10,00	0
Resolució de qüestionaris on-line	5,00	0
TOTAL	150,00	

METODOLOGIA DOCENT**Classes teòriques**

Metodologia d'ensenyament i aprenentatge: exposició a càrrec del professor, amb eventual participació dels estudiants.

Pràctiques d'informàtica

Metodologia d'ensenyament i aprenentatge: adquisició d'habilitats en l'ús d'instruments de mesura i en processament dels resultats, relatius als continguts del programa.

Seminaris

Metodologia d'ensenyament i aprenentatge: intercanvis personals entre els assistents sobre temes complementaris, exercicis numèrics i contribucions orals o escrites dels estudiants.

Tutories reglades

Metodologia d'ensenyament i aprenentatge: entrevista personal amb els estudiants implicats o consulta electrònica (a través d'Aula Virtual, correu electrònic, blogs, etc.).

AVALUACIÓ

Avaluació de l'aprenentatge

Part d'Història de la medicina: 50% de la qualificació final

Avaluació teòrica: 60% de la qualificació d'aquesta part de l'assignatura. Es realitzarà mitjançant una prova escrita que constarà de cinc preguntes de desenvolupament, entre les quals l'estudiant n'haurà de triar tres per a contestar.

Avaluació pràctica: 40% de la qualificació d'aquesta part de l'assignatura. Es realitzarà mitjançant l'avaluació de les diferents activitats pràctiques dutes a terme durant el curs i indicades en la guia docent.

Part de Documentació mèdica: 50% de la qualificació final

Avaluació teòrica: 60% de la qualificació d'aquesta part de l'assignatura. Es realitzarà mitjançant un examen de 25-30 preguntes amb resposta múltiple. Criteris de qualificació: per cada 3 preguntes contestades erròniament se'n restarà 1 de les encertades. Les respostes en blanc no resten. Caldrà obtenir una qualificació mínima de 4 sobre 10 en la nota de l'examen per a aprovar aquesta part de l'assignatura.

Avaluació pràctica: 40% de la qualificació final dividit en: 1) l'avaluació del quadern de pràctiques (20%) que s'haurà de presentar de manera individual a la finalització del curs en la data indicada, i 2) desenvolupament d'un supòsit pràctic (20%) a desenvolupar el dia de l'examen teòric.

Caldrà obtenir una qualificació mínima de 4 sobre 10 en la nota total de les pràctiques per a aprovar aquesta part de l'assignatura.

Qualificació final de l'assignatura:

a) L'assignatura s'aprova amb una nota d'almenys un 3 en una de les parts, resultat de la suma de l'avaluació teòrica i pràctica, i un 2 en l'altra. Si en una de les parts la qualificació és inferior a 2, l'assignatura estarà suspesa.

b) Tot i estar suspesa l'assignatura, si en una de les parts la qualificació és igual o superior a 3, aquesta part es guardarà per a la segona convocatòria, sempre que la suma de la nota d'ambdues parts haja sigut almenys de 5.

L'assistència a les sessions pràctiques és obligatòria. La no assistència injustificada a més d'un 20% de les mateixes, suposarà la impossibilitat d'aprovar l'assignatura.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Barona, J.L. (2004). Salud, tecnología y saber médico. Madrid, Ed. Fundación Ramón Areces.
- Cordón García, J.A. (2010). Las nuevas fuentes de información: información y búsqueda documental en el contexto de la web 2.0. Madrid, Pirámide.
- Duffin, J. (2010). History of Medicine: a scandalously short introduction. Toronto, Toronto Univ. Press.
- Ferragud Domingo, C., Vidal Infer, A., Bertomeu Sánchez, J.R., Lucas Domínguez, R. (2017). Documentación y metodología en Ciencias de la Salud. Valencia, Nau Llibres.
- Jiménez Villa, J. et al. (2010). Publicación científica Biomédica: cómo escribir y publicar un artículo de investigación. Barcelona, Elsevier.
- Kiple, K.F. et al. (eds.) (1993). The Cambridge world history of human disease. Cambridge, Cambridge University Press.
- Laín Entralgo, P. (ed.) (1998). Historia Universal de la Medicina. Barcelona, Ed. Masson, CD Rom.
- López Piñero, J.M. (2000). Breve Historia de la Medicina. Madrid, Alianza Editorial.

ADDENDA COVID-19

Aquesta addenda només s'activarà si la situació sanitària ho requereix i previ acord del Consell de Govern

Siguiendo las recomendaciones del Ministerio, la Consellería y el Rectorado de nuestra Universidad, para el período de la "nueva normalidad", la organización de la docencia para el segundo cuatrimestre del curso 2021-22, seguirá un modelo híbrido, donde tanto la docencia teórica como práctica se ajustará a los horarios aprobados por la CAT pero siguiendo un modelo de Presencialidad / No presencialidad en la medida en que las circunstancias sanitarias y la normativa lo permitan y teniendo en cuenta el aforo de las aulas y laboratorios docentes. Se procurará la máxima presencialidad posible y la modalidad no presencial se podrá realizar mediante videoconferencia cuando el número de estudiantes supere el coeficiente de ocupación requerido por las medidas sanitarias. De manera rotatoria y equilibrada los estudiantes que no puedan entrar en las aulas por las limitaciones de aforo asistirán a las clases de manera no presencial mediante la transmisión de las mismas de manera síncrona/asíncrona via "on line".

